

מרוכה פרק שביעי בבא קמא

עה.

עין משפט נר מצוה

קב א ב מיי פ"ג
מהלכות גיגיה הל'
ט סג עשין עא:

(א) לפיל סד: (ב) לפיל סג:
(ג) שבעות מט: (ד) נתיב בנות'
שם ד"ה ראה וקמן ע"ב
ד"ה ביימאן, (ד) ר"ל, ר"ל
(ה) ז"ל ולא באו עדים,
(ו) ש"ל ס"א קפחתינהו
(ז) לט"ז דבי רב יצירת
והעסקת לכל בני הישיבה
שאלתה לפניהם דבר שאינו
ותפוזתו נלמדו ומ"ש בפנים
איתו מפי רש"י ועיין ר"ל, ר"ל
(ח) (דף ע"ג, ט) (ט) ז"ל
קפחתינהו, ר"ל, ר"ל, (ד"ה
אלה), (ז"ה אמרין).

תורה אור השלם

1. אם התמצא התוצא
בידו הנגבה משור עד
המור עד שיה חיים שנים
ישלם: שמות כב ג
2. על כל דבר פשע על
שור על המור על שיה
על שלמק על כל אדם
אשר יאמר כי הוא
על האלהים ובה דבר
שניהם אשר ירשיעין
אלהים ישלם שנים
לרעה: שמות כב ח

הגהות הב"ח

(א) גמי אמר ליה רבא
קפחתינהו לט"ז דבי רב:
(ב) אל אמר לא
גבתי וכו': (ג) רש"י
ד"ה מבטי ליה וכו' דבי
חוקיה. ז"ל לפיל סוף דף
ק"ג: (ד) ז"ל אמר רבא
גרסי ולא גרסינהו אמר
ליה: תלמידי וכו' וכו' מפי'
רש"י וכו' וכו' מה"ד
קפחתינהו לט"ז דבי רב
יצירת והעסקת והישיבת
לכל בני הישיבה של בית
המדרש בלמדן לפניהם
דבר שאינו ותפוזתו נלמדו
ואו פ"ג רש"י ולפי זה עשר
גרסי אמר ליה וכו' וכו' מה"ד
קפחתינהו לט"ז דבי רב
שאלתה לפניהם דבר שאינו
ותפוזתו נלמדו ומ"ש בפנים
איתו מפי רש"י ועיין ר"ל, ר"ל
(ח) (דף ע"ג, ט) (ט) ז"ל
קפחתינהו, ר"ל, ר"ל, (ד"ה
אלה), (ז"ה אמרין).

שלא צדיק דין הוה. לא היו ציט דין יושבין ולא מקוס ישיבת
צ"ד הוה אלף צוק הודה לו: שצבר הוידם. משמע אפילו אמו
עדים בטר הכי פטור: אמאל בדיינין פרט למרשיע אה עלמו.
והאי קרא למ"ל מאשר ירשיעון אלהים נפקא פרט למרשיע את
עלמו אלף לאו שמע מינה חד למודה
בקנס ולא (ב) בעדים ותד למודה בקנס
ואחרי כן באו עדים: מיבעי ליה
לגנב עלמו. לחייב כפל לגנב עלמו
לדרשינן כלל ופרט מהמאל תמאל
כדתנא דבי חוקיה (א): גנבתי וחיב
עלמו בקרן: אלף לא נטחתי ולא
מכרתי. רבותא אשמעי' כדאמרין
לקמן (ע"פ) דאע"ג דאנטיחה לא הודה
ונמאל טענה או מכר דפטור עדים
פטור דכיון דמכיל איפטור ליה
בהודאה דגנבתו מן לא מחייב ארבעה
וחמשה דכיון דמלית כפל מינייהו הו
ליה תשלומי שלשה וארבעה והני לא
כתיבי: ויעידו. לאחר שהודה ויתמייב
קנסא: לשמואל ודאי סתאי היא.
דהא לא מני למימר דתנא קמא קאי
כוותיה דהשתא ומה הכא לדמע
שמנשמין וצאין ונחמת ביעתומיהו
אודי פטר ליה וף ע"ג דהדרו
אתו כל שכן מודה מעלמו ואח"כ
כאן: לרבי מי לימא. מי אינטיכא
ליה לאוקמי מילתיה כמנאי או
דלמא מני לשנויי לר' אלעזר בר ר'
שמעון אליביה ולמימר דשני ליה לר'
אלעזר בין ראה עדים שמנשמין
וצאין למודה מעלמו בלא פחד עדים:
מספספא מילתיה דרב דפטור אפילו
אס באו עדים: באומר גנבתי.
חייב עלמו לשלם קרן מיהא בהודאה
הלכך הודאה גמורה היא ופטור
מכפל ומארבעה וחמשה: שהרי פטר
עלמו מכלום. בהודאה טעניה לא
היה מחייב עלמו בכלום שהיה יודע
שהמודה בקנס פטור הלכך לאו
הודאה היא ומשלם אס באו עדים
ולא אמרינן מודה בקנס וכו' עדים
פטור אלף היכא דליכא קרן וקנס
דאיכתיב ליה מנוגה בהודאתו ומתכוין
להחזיר ממונו: (ו) אמר רבא גרסינן
ולא גרסינן אמר ליה. קפחתינהו לט"ז
דבי רב. רב המנוגה אין לך עדים הא אתו
כדאמר בפ"ק דסנהדרין (דף ע"ג):
(א) [קפחתינן] י"ש צדי תשובה לקפח
דבריו: דהא רבן גמליאל. בהודאה
שקימא את עין עבדו פטר עלמו
מכלום היה דאין כאן אלף קנס וכי
מודה מפטר מאיליו והא חזינן לעיל
דאותביה רב חסדא לרב הונא מינה
מדוקיא דכרז אין לך עדים הא אתו
עדים מחייב: ולא שני ליה. רב
הונא למימר דאשאי רבן גמליאל דפוטרי
עלמו מכלום הוה וכי האי הונא לריכא
ליה לאוקמי בחזן לציט דין הא צדיט
דין מיפטור ליה בהיהא הודאה אליבא
דרב: שהרי חייב עלמו בקרן.
בהודאה ראשונה הלכך נפטור מן
הכפל וכיון דליכא כפל מו לא מחייב
בארבעה וחמשה: שהרי פטר עלמו

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משום ביעתותא דעדים קא מודה. והא לאמר צפרק שבעות
העדות (שבעות ד' ג): ללרבי אלעזר בר' שמעון לא
משכחת לה דמודה מפי עלמו דפטור אלף היכא דליכא עדים כלל
היינו אליבא דשמואל: אמר (א) (ב) קפחת לט"ז דבי רב.
פ"י צקונטרס יצירת תלמידים שאלת
המדרש שאמר דבר שאינו דבר צדיט
הונא לידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הו קיפוח לשון נילוח כמו לקפחני
בהלכות הן צאין צפ' שני דקדושין (ד'
ב): ודמור (ד' מט): וכמו קפחתינהו
לתלמא רבנן קמימי בטעותא גיטין
(ד' כט): ורש"י פ"י ד"ג אמר ליה
רבא אלף אמר רבא קפחתי לט"ז דבי
רב פירוש נלחתי את רב המנוגה
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציט רחיה מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
והס') דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלף אימא רב המנוגה
ולחכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחק כאן צפריס אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר אימא נמי
אמרי סקתא את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנוגה דייק מתני' וברייתא

שלא בבית דין הוה קאי והתניא אמר לו
אין בדברך כלום שכבר הודית מאי לאו
תנאי היא היא תנא דאמר שכבר אין לך
עדים סבר מודה בקנס ואחר כך באו עדים
חייב והאי תנא דאמר שכבר הודית סבר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור לא
דכ"ע מודה בקנס ואח"כ באו עדים פטור
ובהא קמיפלגי היא תנא דאמר שכבר אין
לך עדים סבר חזין לב"ד הוה והך תנא דאמר
שכבר הודית סבר בבית דין הוה: איתמר
מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור
ושמואל אמר חייב (א) אמר רבא בר אהילאי
מאי טעמא דרב אס המצא בעדים תמצא
בדיינין פרט למרשיע את עצמו למה לי
מאשר ירשיעון נפקא אלא ש"מ מודה
בקנס ואח"כ באו עדים פטור ושמואל אמר
לך ההוא מבטי ליה לגנב עצמו כדנתא
דבי חוקיה איתבייה רב לשמואל (א) ראה
עדים שמנשמשים ובאים ואמר גבתי
אבל לא מבחתי ולא מכרתי אינו משלם
אלא קרן אמר ליה הכא במאי עסקינן כגון
שחזרו עדים לאחוריהם והא מדתני סיפא
רבי אלעזר בר' שמעון אומר יבואו עדים
ויעידו מכלל דתנא קמא סבר לא אמר
ליה שמואל לאו איכא ר' אלעזר בר' שמעון
דקאי בוותי אנא דאמרי בר' אלעזר בר'
שמעון לשמואל ודאי תנאי היא לרב מי
לימא תנאי היא אמר לך רב אנא דאמרי
אפי' לרבי אלעזר בר' שמעון עד כאן לא
קאמר ר' אלעזר בר' שמעון התם אלא
משום דקא מודי מחמת ביעתותא דעדים
אבל הכא דמודה מעצמו אפי' ר' אלעזר
בר' שמעון מודה אמר רב המנוגה מסתברא
מילתיה דרב באומר גבתי ובאו עדים
שגנב פטור שהרי חייב עצמו בקרן אבל
אמר לא גבתי ובאו עדים שגנב וחזר
ואמר מבחתי ומכרתי ובאו עדים שטבח
ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר
(א) רבא (ב) [קפחתינן] לט"ז דבי רב דהא רבן
גמליאל פטר עצמו מכלום הוה וקאמר
ליה רב חסדא לרב הונא ולא קא משני
ליה איתמר נמי אמר ר' חייא בר אבא אמר
ר' יוחנן גבתי ובאו עדים שגנב פטור
שהרי חייב עצמו בקרן אבל אמר לא (א) גנב
ובאו עדים שגנב וחזר ואמר מבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייתא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

המדרש שאמר דבר שאינו דבר צדיט
הונא לידע מילתיה דרב גדול ממך
אין לו זה החילוק וקשה דככל דוכתי
הו קיפוח לשון נילוח כמו לקפחני
בהלכות הן צאין צפ' שני דקדושין (ד'
ב): ודמור (ד' מט): וכמו קפחתינהו
לתלמא רבנן קמימי בטעותא גיטין
(ד' כט): ורש"י פ"י ד"ג אמר ליה
רבא אלף אמר רבא קפחתי לט"ז דבי
רב פירוש נלחתי את רב המנוגה
שהוא סבי דבי רב והוכחתי לו מכח
דברי רב הונא שהיה יודע דברי רב
יותר ממנו שאין לחלק כמו שחילק
והציט רחיה מפ"ק דסנהדרין (ד' ח'
והס') דאמר התם אמרי צי רב רב
הונא ופריך והאמר רב הונא אמרי
צי רב ומשני אלף אימא רב המנוגה
ולחכי קרי ליה סבי דבי רב וקשה
חדא שמוחק כאן צפריס אמר ליה
ועוד דאין דרך לומר אימא נמי
אמרי סקתא את דבריו ועוד דכוותיה
דרב המנוגה דייק מתני' וברייתא
כדאמר בסמוך ולרב הונא מפקא
מתני' מדברי רב ונראה לפרש אמר
ליה רבא (א) קפחת לט"ז דבי רב כלומר
אמר ליה רבא לרב המנוגה נלחתי
את רב הונא שהוא סבי דבי רב שהוא
לא ידע לחלק כאשר חלקת וצנהדרין
מפרש ר"מ אימא רב המנוגה פירוש
לא מימא אמר רב הונא אמרי צי רב
אלף אמר רב המנוגה אמרי צי רב
וכן משמע דלפי האמת נמי הו אמרי
צי רב רב הונא דזהרל (בבמות ד'
פג: וסס') קאמר צי רב מני רב הונא
ורב הונא אין הלכה קאמר וצקונט'
דחק שם לפרש דהא דאמר צנהדרין
אימא רב המנוגה דוקא היכא דמוכח
דהיינו היכא דליכא אמר רב הונא
אמרי צי רב התם הו רב המנוגה
וקשה דא"כ כי קאמר צנהדרין שלחו
מתם רבי יוסי צר חנינא מתכו עליה
במערבא ר' אלעזר ופריך הא שלחו
מתם לרבי יוסי צר חנינא מוצא כו'
ומשני אלף איפוך ה"ל לשנויי היכא
דמוכח שאני ועוד דלא יתכן כלל
שיאמר רב הונא משום רב המנוגה
שהיה תלמיד תלמידו כדמשמע
צריש דבר (עירוני ד':) ואין
להאריך כאן צו:

ברייתא

ובאו עדים שגנב וחזר ואמר מבחתי ומכרתי
ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום אמר רב אשי
מתניתין וברייתא נמי דיקא מתניתין דתנן גנב על פי שנים וטבח
ומכר ע"פ עד אחד או על פי עצמו משלם תשלומי כפל ואינו משלם
תשלומי ארבעה וחמשה למה לי דתני גנב על פי שנים ליתני גנב
וטבח [ומכר] על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן
אלא

מכלום. כלומר אין זה הודאה שהרי
דקסני. הכי הואיל ואתא לאשמעינן דמודה בקנס פטור לשמועין בין כפול וצין צד' וחמשה וימתי גנב וטבח ומכר ע"פ עד אחד או
ע"פ עלמו אינו משלם אלף קרן אלף לאו ש"מ לנכי לא נקט הודאה גבי קרן וכפל דבעי למיתני ע"פ עלמו דומיא דעד אחד ולמימר
דאי הדר אתו עדים חייב ואי הוה מני הודאה גבי גיבזה מו לא מיתני ליה ע"פ עלמו דומיא דעד אחד דא"נ אתו עדים פטור
אלף השתא דלא אודי צקנן דשני עדים שהעידו על הגיבזה חייבוהו מחייב אף בארבעה וחמשה לכי אתו סקדי כר' יוחנן:
ג

מוסף רש"י

אם המצא בעדים.
אם תמלה תמאל בעדים,
תמצא בדיינין. תמאל
הכפל שהוא קנס בדיינין,
פירט למרשיע את
עצמו. אש"פ שאלו
עדים אמרי קן אינו
משלם כפל (לעיל סד).
ראה עדים שמנשמין
ובאין. רבותא אשמעינן
דאע"ג דתמלתא ביעתותא
דעדים אודי ומיב עלמו
ועבר, דכל היכא דליכא
הכי היא הודאה ופטור
מן הכפל וכיון דאין
כאן כפל פטור אף
מן הטעיה שפטר זה
וצלו עדים שגנבו וטבח
ואכר, דכל היכא דליכא
כפל לנכא חייב טעיה,
דאמרין תשלומי ארבעה
וחמשה אמר רחמנא ולא
תשלומי שלשה וארבעה,
וכיון דכפל לנכא צר ליה
מד (שבועות טו).

רבינו הנהאל

חזין למושב בית הדין הוה
וכעין שיחה הוה. ודברי
שתי הבריות פשוטין
היו. מודה בקנס
ואחר כך באו עדים רב
אמי פטור ושמואל אמי
חייב. מאי טעמ' דרב
כז' אם המצא בעדים
תמצא בדיינין ישלם
פטור למרשיע את עצמו
ומודה בשבחה פטור. האי
מאשר ירשיעון אלהים
נפקא, אלא שמע מינה...
איתבייה רב לשמואל,
ראה עדים שמנשמין
ובאין ואמי גבתי אבל לא
... משלם אלא קרן, שמע
מינה מודה בקנס ואחר
כך באו עדים פטור. ופריך
שמואל... כ"י אלעזר בר'
שמעון גנבתי ומחייב
יריערו. ואוקמה לשמעתיה
כמנאי ואמי... לא אמי
אלא בשתודה אחר שראה
העדים דאיכא למימר
דמשום כך בכתתא אודי.
אבל במורה [בבית דין,
כגון שבבעותו בעליו
הודאה, דברי הכל אף
על גב דלאחר כך באו
עדים פטור. ובא רב
[המנוגה] תלמידו רב לפרש
ואמי מסתברא מילתיה
דרב באומי גבתי, פיר'
אם מודה בגנבה ומחייב
עצמו בקרן הוא שאם כפר
בשביחה ומיכירה ואחר כך
באו עדים דפטור. אבל
אם כפר בכל ובאו עדים
בגניבה ונתחייב וחזר
והודה בשביחה ומכירה,
אם באו עדים חייב,
דהא ודאי הודאתא אינה
חשובה הודאה, איפרומי
מיערים וכל הודאה שאינו
מחייב עצמו כלום אינה
הודאה. ואמי ליה רבא
והא רב חסדא אותבי
לרב הונא תלמידיה דרב
מעשה דרבן גמליאל דלא
מחייב עצמו בהודאתו
כלום, ולא שני ליה הדין
שנייא, אלא אמ' הודאה
לרב הונא תלמידיה דרב
עוד כי ארבע המנוגה
יוחנן ודברים פשוטין חן.